

DARBININKAS

LII NR. 74 SECOND-CLASS Postage paid at Brooklyn, N. Y. PENKTADIENIS - FRIDAY, LA PKRITIS - NOVEMBER 10, 1967 910 WILLOUGHBY AVE. BROOKLYN, N. Y. 11221 10 CENTU

AKADEMINĖS LAISVĖS IR NELAISVĖS

Susirūpino, ar studentų demonstracijos reiškia demokratinę žodžio laisvę ir daugumos valią

Spalio, lapkričio mėnesiais pagausėjo demonstracijos ir net riaušės universitetuose. U. S. News and W. Report išskaičiavo eilę universitetų, pasiskardensius demonstracijom. Visuose demonstracijos panašios formos ir panašiais motyvais vykdomos:

Motyvas: demonstracija prieš Vietnamo karą ar asmenis, kurie ji tiesiogiai ar netiesiogiai remia, vyriausybės linijai pritaria; metodas: mėgstamiausias būdas susėsti ar sugulti ir tuo būdu sukliudyti, susabotuoti veiksmus, kurie būtų palankūs karui; argumentas: naudojamas akademinė laisvė, ginam žmoniškumą ir taiką; ginam universitetą nuo policijos invazijos; iniciatoriai: nebūtinai studentai, dažnai profesoriai arba ir iš šalies; rezultatas: publicity televizijoje ir spaudoje visų studentų vardu.

Sios demonstracijos susilaukia paskutiniu laiku daugiau kritiško dėmesio.

Dėmesio, ar akademinė laisvė gyvenimas nevirsta tų laisvių paneigimu?

Rochesterio universiteto prezidentas W. Allen Wallis savo pranešime "American Council of Education" (atspaudas redakciją pasiekė A.K. dėka) kelia klausimą: ar universitetuose yra viena iš pagrindinių akademinė laisvė — laisvė reikšti skirtingas pažiūras? Jis randa laisvę, bet ne visiem. "Nedaugely Amerikos universitetų šiandien toka laisvė iš tikrųjų yra. Stokely Carmichael gali kalbėti nekludomas, bet George Wallace gali susilaukti tokio chaoso, kad atkris galimybė jį išklausti ramiai ir pa-

Tas pats prezidentas iškėlė faktą, kad studentų, kurie stengiasi sukliudyti kitiems žodžio laisvę, nėra daug — gal penketas procentų visų studentų. Tačiau jie naudojami "publicity". Spauda kreipia dėmesį į juos, nes tai "news". Taip jau yra: aprašinėja ne tuos kelevius, kurie ramiai traukiniu važiuoja, bet tuos, kurie su automobiliu atsitrėnkė į traukinio šoną...

W. Wallis neslėpė, kad prie žodžio laisvės slopinimo prisideda profesoriai, nes kai kurie "siekia ne tik tiesos, bet ir valdžios, prestižo ar atlyginimo iš šalies — iš tokių, kuriems rūpi ne tiesos ieškojimas".

Tokį profesorių veiklumo pavyzdį randam aprašytą Bostono kolegijos laikraštyje "The Heights" lapkričio 3 (kuris redakciją pasiekė A.M. dėka). Ešą spalio 25 Dow Chemical Co. (gaminanti napalmą) atsiuntė savo atstovą kalbėtis su studentais, kurie buvo pareiškę norą kompanijoje tarnauti. Prie laiptų jam užstojo kelią trys profesoriai ir siūlė į kolegiją neiti. Atstovas pasiūlė: tegul tie 3 studentai pas jį tada ateis į viešbutį. Einantį atgal sutiko studentų būrys ir susi- gražino į kolegijos koridorius. Ten tie patys profesoriai pastoję vėl kelią. Jau pora šimtų studentų susirinko. Tą pat vakarą studentų tarybos mitingas. Ir kitom dienom mitingai. Teisių mokyklos dekanas išaiškino, kad jis buvo kvietęs anos kompanijos atstovą; kad tas atstovas turi teisę ateiti ir kalbėtis su tais, kurie pareiškę tam noro, ir kad anie profesoriai tą teisę jam sulaužė. Kelių dienų kalbos baigė rezoliucija, kurioje 319:63 balsais nutarta universitetas yra laisva vieta nuomonei pareikšti, ir 172:157 balsais atsiribota nuo anų profesorių nuomonės...

Dauguma nesivadė paveikiami anų profesorių pagundai sėsti į automobilį ir duoti traukiniui į šoną, kad gautų "publicity". Bet apie tokius dėl to mažiau ir girdima.

New Yorko balsų dauguma už diskriminaciją vaikams?

Lapkr. 7 balsavimai sustiprino respublikonus ir neirus, susilpnino demokratų, apkartinio katalikus. Įspūdį švelnina...

Lapkričio 7 balsavimuose akys labiausiai buvo kreipiamos į New Yorką, kur ėjo kova dėl konstitucijos, išmetusios senosios konstitucijos vadinamą Blaine priedą ir įrašiusios žodžius iš federalinės konstitucijos pirmojo papildo. Nauja konstitucija buvo išmetusi senus žodžius, kuriais įsakmiai draudžiama valstybės lėšom paremti institucijas, turinčias kokio ryšio su religija. Tas priedas veikė nuo 1894 ir buvo vertinamas kaip atsilikimas nuo federalinės konstitucijos ir kaip diskriminacija vaikams, kurie nori mokytis ne valdžios, o religinės organizacijos laikomoje mokykloje. Prieš balsavimus, o ir po balsavimų buvo sakoma, kad pažangiausioje valstijoje laikomasi netolerantiškiausios konstitucijos.

Balsavimai betgi naują konstituciją, kurioje anos diskriminacijos atsakyta, atmetė — 3,296,837: 1,297,970 balsais. Pačiame New Yorko mieste atmetė santykiu 2:1, už miesto santykiu 3:1. N. Y. Times aiškina, kad konstituciją rėmė demokratai ir daugumas katalikų bažnytinių ir pasaulietinių vadovų. Konstitucijai priešinosi respublikonai, daugumas protestantų ir žydų. Pastebti betgi, kad liuteronai ir episkopalai bei žydai ortodoksai, kurie turi savas mokyklas, taip pat rėmė.

Prieš rinkimus sen. R. Kennedy ragino balsuoti už konstituciją, tačiau privačiai turėjo maža vilčių, nes protestantai ir žydai sudaro daugumą. Po rinkimų tą pat vakarą įspūdį švelninti pirmiausia ėmėsi gub. N. Rockefelleris, rytojaus dieną N. Y. Post ir Times tikinimu, kad Blaine priedas nesąs toks, dėl kurio abidvi partijos negalėtų susitarti; kad jų sutartas konstitucijos naujas priedas būsiąs pateiktas gyventojų referendumui gal 1969 metais.

Popiežius Paulius po operacijos sveikstas, bet į darbus galėsias grįžti po kokio mėnesio.

Izraelis tebesijaudina, kad de Gaulle atsakė pristatyti Izraeliui 50 sprausminių lėktuvų, kurie buvo užpirkti dar birželio mėn. ir jau net du trečdaliai sumos sumokėta. Izraelis kaltina, kad de Gaulle remia arabus.

Maskvoje lapkričio 7 iškilnių proga numatyta, kad komunistinių partijų konferencija bus kitų metų pradžioje. Jai nepritarė rumunai ir jugoslavaivai, bet jų įtaka silpo, kai pritarė Italijos komunistai.

Lenkijoje 27 metų žydė Nina Karsow nuteista 3 metus už raštų siuntimą į užsienį. Be to, jos dienorašty rasta "priešvalstybinių išsireiškimų".

Australija padidino savo kariuomenę Vietname — turėjo 6,300, pažadėjo dar 1,000. N. Zelandija turėjo 376, pasiųs dar 170.

Sovietų du satelitai, be lakūnų, spalio 30 erdvėje susitiko ir drauge skrido pusketvirtos valandos, paskiau vėl išsiskyrė.

Jei balsavimai New Yorko susilpnino demokratų, tai sustiprino gub. Rockefellerį, kurio siūlymas išleisti bonus 2,5 milijonų sumai buvo didele persvara priimtas. Ta suma bus vartojama susisiekimui gerinti.

R. Andersonas, buvęs izdo sekretorius, LBJ patarėjas sekmingai gesino gaisrą viduriniuose rytuose.

Įtampa tarp Kongreso ir vyriausybės

Kongresas patvirtino lapkričio 8 2.7 bil. užsienio paramai. Vyriausybė buvo siūliusi 3.2 bil.

Bedarbių skaičius Amerikoje spalio mėn. pakilo iki 4,3 proc. Tarp jų daugiausia senesnieji, paaugliai ir neigrai.

Kentucky išsirinko gubernatorių resp. Louie B. Nun vietoj demokrato.

Negrų ekonominė pažanga kelia juos vis labiau į vidurinę klasę: 1947 nebalųjų gyventojų tik 6 proc. turėjo metinių pajamų 7,000, 1960 jau 17 proc., dabar 28 proc.

Saturnas 5, didžiausia lig šiol raketa, į mėnulį paleistas lapkričio 9.

Hartfordo majoru išrinkta resp. Miss Antonina P. Uccello, kurios tėvai iš Sicilijos. Ją stipriai parėmė italų kilimo amerikiečiai, kurių nemaža Hartforde.

Antonina Uccello, naujas Hartfordo majoras

Tarp kitų valstijų dėmesį labiau traukė New Jersey, kur seimelio ir senato daugumą laimėjo respublikonai. Tai sykiu yra smūgis ir demokratui gubernatoriui Hughes.

Miestų rinkimuose pasižymėjo Clevelandas ir Gary, kur buvo išrinkti majorais neigrai — Stokes ir Hatcher. Bostone Mrs. Hicks, kuri buvo prieš mokyklų integraciją, nebuvo išrinkta. Tai laikoma ženklui, kad neigrai gali ateiti ir ateina į valdžią natūraliu demokratinio keliu.

Ar rinkimai rodo gyventojų nusistatymą federalinės vyriausybės atžvilgiu? Tiesiogiai tai

Po ilgų privačių derybų vidurinių rytų reikalais lapkričio 9 vėl suauktas Saugumo Tarybos posėdis. Suauktas Egipto pageidavimu. Egiptas lapkričio 7 neoficialiai pareiškė, kad sutinka su Amerikos planu vidurinių rytų konfliktui baigti. Tame plane numatomas Izraelio kariuomenės pasitraukimas iš okupuotų žemių, arabų bėglių atlyginimas ar įkurdinimas, politinė nepriklausomybė ir teritorinis integralumas, laisvė naudotis vandenim.

Po R. Andersono kelionės į

Valstybės sekr. Rusk, senat. Fulbrighto kviečiamas į viešas senato diskusijas dėl Vietnamo, atsiskakė dalyvauti. Tai esą nebūtų valstybės interesas. Kas kita, jei diskusijos bus uždarnos.

Ar sakysit, kad tai mūsų viceprezidentas HHH? Taip, tai jis golfe Malajijoje.

ATPIRKIMO OŽIAI — Rusk ar McNamara?

Kai Vietname karas neina, kaip norėtų, tenka surasti kaltininkus — atpirkimo ožius. Demokratai iš Americans for D. Action tokiu ožiu noriu padaryti valstybės sekretorių Rusk — kam jis neleidžia susiderėti. St. Alsop (S.E. Post) aiškina, kad tokiu ožiu galis būti apsaugos sekretorius McNamara, kuris kelis kartus žadėjo karo pabaigą ir vis negalėjo ištesėti. Ešą jis net tarėsis su sen. Robert Kennedy, ar nebūtų geriau jam atsistatydinus. Alsop aiškiniu, svarbiausias McNamaros trūkumas — kad jis neturi intuicijos, o tesiremia tik racionaliais apskaitymais, kurie pasirodo klaidingi.

Vargiai galima laukti Rusk ar McNamaros atleidimo, nes tai reikštų jau politikos keitimą. O tai negali būti priimtinu prezidentui.

Prezidentas LBJ Veteranų dieną lankysis kariuomenės bazėse.

ARABAI mėgina perimti iš Izraelio iniciatyvą?

Egiptą ir Syriją ir po karaliaus Hussein'o atsilankymo Washingtone arabai pareiškė norį atnaujinti santykius su Amerika, atšaukė kaltinimus, kad kare dalyvavusi Amerika Izraelio pusėje. Egiptas ir Jordanas nori sudaryti įspūdį, kad jie rodo iniciatyvos susitaikyti su Izraeliu

ir su Vakarais. Tuo tarpu Izraelio ministeris Eban kritiko ne tik Indijos, Sovietų siūlymus, bet ir Amerikos, kuri per mažai atsižvelgia į Izraelio nusistatymą tarsi su arabais tiesiogiai. Dabartiniu metu Izraelis pastatomas į gynimosi padėtį.

Maskvos šventei nelaukti priedai

Kubos delegacija Maskvą paliko pora dienų anksčiau, nei buvo prognozuojama. Kubos sveikinimo šventės proga nebuvo paskelbta Pravdoje, kitų komunistų buvo. Pačioje Kuboje sovietiniame priėmime dalyvavo Castro ir jo palydovai.

Po iškilnių Jugoslavijos spaudoje buvo kritika Maskvos pastangom šventės metu sudaryti įspūdį, kad Maskva visiem komunistam vadovauja.

Jungtinėse Tautose lapkričio 7 kalbant Lenkijos "atstovai apie pavergimo naikinimą galirijoje buvę "baltieji rusai" pašoko ir pertraukė kalbėtoją šauksmais: "Salin vergija!". Albanijos atstovas puolė "sovietinę revizionistų kliką", kuri "išdavė marksizmą, leninizmą ir

revoliucijos idealus". Tada sovietinė delegacija pakilo ir išžygiavo iš salės. Grįžo, kai satelitinių režimų atstovai pradėjo Sovietus garbinti, ypačiai arabai dėkoti už paramą.

Kreipiamą dėmesio, kad Maskvos iškilnėse kalbėtojai nepuolė kom. Kinijos, bet puolė Ameriką, kurios atstovas čia sėdėjo.

Auga Amerika, dar daugiau nusikaltimai

FBI biuletinis pranešė, kad Amerikoje per metus nusikaltimai pridaro 27 milijonus nuostolių. Nusikaltimai auga neproporcingai su gyventojų skaičiaus augimu. Nuo 1960 gyventojų skaičius padidėjo 9 proc., nusikaltimai 62. Paauglių tarp 10-17 metų amžiaus skaičius nuo 1960 pakilo 19 proc., jų nusikaltimai pakilo 54 proc.

Siais metais nusikaltimų 17 procentų daugiau nei pernai tuo pat laiku.

J. E. Hooveris atsakomybę skiria įstatymų leidėjams, kurie saugoja nusikaltėlius, ne visuomenę nuo nusikaltėlių.

Kanadoje spalio mėn. bedarbių 4.7 proc. Tai didžiausias kiekis nuo 1964 spalio.

Waterbury namiškių ir svečių grupė Šalkauskio ir Mykolaičio minėjime lapkričio 5. Nuotr. V. Maželio

